

Креативний простір України та світу

Колективна монографія

УДК 009:3(082)
К79

К79 **Креативний простір України та світу:** кол. моногр. – Харків:
СГ НТМ «Новий курс», 2022. – 264 с.

ISBN 978-617-7886-35-7

Рецензенти

Штулер Ірина Юрїївна,
*доктор економічних наук, професор,
перший проректор ВНЗ «Національна академія управління»*

Погоріла Світлана Григорівна,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри славістичної філології,
педагогіки і методики викладання
Білоцерківського національного аграрного університету*

Харченко Артем Вікторович,
*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства, культурології та історії науки
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

*Рекомендовано до друку редакційною колегією збірника наукових праць
«Соціально-гуманітарний вісник» (протокол № 2-мн від 23.04.2022)*

У монографії висвітлюються актуальні питання сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери України та світу. Досліджуються проблеми креативного розвитку педагогіки, соціології, філософії, психології, соціальних комунікацій, спорту, фізичної культури, туризму, мистецтвознавства, культурології, філології, історії, економіки, управління, права. Монографія буде корисною науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також широкому колу осіб, які цікавляться питаннями сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери.

ISBN 978-617-7886-35-7

© СГ НТМ «Новий курс», 2022
© Автори, 2022

Розділ перший.**Педагогіка, соціологія, філософія, психологія,
соціальні комунікації**

1.1.	Викладання дисципліни «Педагогіка» у форматі змішаного навчання	...	6
1.2.	Methodical approaches to the formation of geological and geomorphological skills of students in the study of school geography	...	9
1.3.	Cartometric knowledge and skills as a component of cartographic literacy of schoolchildren	...	16
1.4.	The role of industrial practice in the formation of professional and pedagogical competence of the future teacher of geography	...	21
1.5.	Formation of an athlete's personality and development of his human capital as an object of educational policy in the field of sports	...	29
1.6.	Features of the introduction of specialized training of high school students in sports	...	36
1.7.	Professional competence as a normative complex-integrative characteristic of the personality of a future physical education teacher	...	42
1.8.	The essence of professional training of future teachers of physical culture in a pedagogical institution of higher education	...	47
1.9.	Organizing and conducting physical education classes with students of the special medical group in higher education institutions	...	52
1.10.	Synergistic approach of improvement of professional competence of physical culture teacher	...	56
1.11.	Основні аспекти підготовленості фахівців економічного напрямку до дотримання культури професійного спілкування	...	64
1.12.	Освіта під прицілом: історія і сучасність	...	70
1.13.	Особливості вертикальної гендерної сегрегації в університеті (на прикладі Варшавського та Чернівецького університетів)	...	79

1.14.	Application of integrated technologies in the system «General educational institution – institution of higher education» in preparing future specialists-teachers of ecological and biological industry	...	83
1.15.	V. O. Sukhomlynskyi ideas in the modern educational space of preschool education institution (Online club "Vasil Sukhomlynskyi and the present")	...	89

Розділ другий.

Мистецтвознавство, культурологія, філологія, історія

2.1.	Концептосистема матримоніального конфліктного розмовного дискурсу	...	97
2.2.	Знахідки мечів у скарбах доби бронзи Закарпаття	...	103
2.3.	Секуляризація культури та формування «секулярних релігій» у сучасній культурі	...	111
2.4.	Особливості дизайн-проектування рекламних фотографічних композицій	...	116
2.5.	Категорія дивного у мовній картині світу Р. Рігза («Казки про дивних»)	...	124
2.6.	Вплив соціолінгвістичних чинників на запозичення в англomовному медичному дискурсі	...	131
2.7.	Особливості людиноцентризму як сучасного інструменту розвитку культурно-креативного простору в Україні	...	139

Розділ третій.

Спорт, фізична культура, рекреація, туризм

3.1.	Напрями впровадження інновацій в туристичному бізнесі	...	144
3.2.	Training tools and the direction of their use in improving the physical qualities of wrestlers	...	149
3.3.	Характеристика екотуристичного потенціалу України в умовах війни	...	154
3.4.	Organization of animation programs in different types of youth tourism	...	162
3.5.	Гастрономічний туризм: поняття та класифікаційні ознаки	...	169
3.6.	Vaccination as one of key elements of health save	...	174
3.7.	Розвиток системи пілатес в історичному контексті	...	178

Розділ четвертий.
Економіка, юриспруденція, політика,
публічне адміністрування

4.1.	Проблеми становлення та перспективи ефективного розвитку репутаційного менеджменту українських підприємств і організацій за глобалізаційних умов	...	184
4.2.	Застосування уніфікованих стратегій розвитку моніторингу логістичної діяльності українських підприємств та європейської співдружності	...	189
4.3.	Характеристика державного регулювання господарської діяльності	...	198
4.4.	Соціальний збиток від дорожньо-транспортних пригод на автомобільному транспорті в Україні	...	205
4.5.	Біоекономіка: соціально-економічний аспект	...	209
4.6.	Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до оцінювання	...	217
4.7.	Вплив війни на туристичний бренд України	...	223
4.8.	Financial instruments as a tool to support the economy: Ukrainian and international experience	...	227
4.9.	Ensuring competitiveness and development of self-government through mechanisms of management of health and sustainable education	...	233
4.10.	Теоретичні аспекти організаційно-економічного забезпечення інноваційного розвитку	...	237
4.11.	Інновації – основа розвитку економіки України	...	247
4.12.	Економічна наука в Харкові (від Т. Степанова до І. Сокальського)	...	255

2. Гришко С. В., Зав'ялова Т. В. Педагогічні умови розвитку просторового мислення учнів при роботі з модельною наочністю та географічними картами на уроках географії. Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців в умовах сучасного освітнього простору : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 23 квітня 2021 р.). Харків, 2021. – С. 53-57.
3. Іванова В. М., Непша О. В., Кілімова О. А., Ярошенко Я. С. Картографічна грамотність як складова частина географічної культури учнів. Актуальные научные исследования в современном мире. – Переяслав, 2021. Вып. 5(73). Ч. 3 – С. 107-112.
4. Левада О. М. Подходы к формированию картографических понятий в школьном курсе географии. Moderni vymoženosti vědz – 2010: materiál z V Mezinárodní vědecko-praktická konf., 27 ledna-5 února 2010 r. Praha: Chemie a chemická technologie «Ekologie». – С. 47-50.
5. Левада О., Іванова В., Непша О. Формування картографічних компетентностей в шкільному курсі географії. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: «Педагогіка». Вип. 2. Т. 21. Мелітополь: Вид-во «Мелітополь», 2018. – С. 78-86.
6. Левада О. М., Сажнев М. Л. Значення географічної карти в географічній освіті. Орликівана-2021: проблеми та перспективи сучасної освіти: матеріали наук.-практ. симп. (13 жовтня 2021 р.). Миколаїв, 2021. – С. 220-222.
7. Назаренко Т. Г. Формування картографічної грамотності в учнів основної школи на уроках географії. Український педагогічний журнал. № 3. 2015. – С. 126-136.
8. Непша О. В., Гришко С. В., Передерій Д. М., Блищик М. В. Деякі прийоми роботи з картографічними посібниками як джерелом географічних знань. Актуальные научные исследования в современном мире. 2020. Вып. 4(60). Ч. 6. – С. 131-136.
9. Непша О. В., Гришко С. В., Опашко Г. І., Рішко А. Р. Формування картографічної компетентності учнів в курсі географії загальноосвітньої школи. Актуальные научные исследования в современном мире. Переяслав, 2020. Вып. 11 (67). Т.8. – С. 158-161.
10. Непша О. В., Опашко Г. І., Рішко А. Р. Формування картографічних знань в шкільному курсі географії. Актуальные научные исследования в современном мире. – Переяслав, 2020. Вып. 2(58). Ч. 6. – С. 111-115.
11. Паламарчук Л. Б. Картознавча компетентність у шкільних курсах географії. Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. 2010. Вип. 11. – С. 122-128.
12. Прохорова Л., Непша О., Зав'ялова Т. Методичні підходи до роботи з картографічними посібниками на уроках географії. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том II: Контексти ідентичності й свободи в освіті та науці: монографія / Наукова редакція: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький. Конін-Ужгород-Київ: Посвіт, 2019. – С. 130-139.
13. Google Планета Земля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com/earth/>
14. Reading and interpreting visual resources in Geography [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://translate.google.com/?hl=ru&sl=en&tl=ru&text=Reading%20and%20interpreting%20visual%20resources%20in%20Geography&op=translate>

Oleksandr Nepsha

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

Larysa Prokhorova

Candidate of Geological Sciences, Associate Professor

Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

1.4. The role of industrial practice in the formation of professional and pedagogical competence of the future teacher of geography

Modern higher pedagogical education in Ukraine is at the stage of transition to a more flexible system of pedagogical education, which provides for the level implementation of individual professional trajectories of development of future teachers. The problem of personal and professional development of the future teacher of geography as a competent

specialist capable of self-development is modern and widely represented in the works of domestic teachers [1, p. 61].

The concepts of «competence», «professional competence» are some of the most commonly used words in modern education. For example, in the «Ukrainian Pedagogical Dictionary» the term «competence» has the following definition: «Competence – a set of knowledge and skills necessary for effective professional activity: the ability to analyze, predict the consequences of professional activities, use information» [3].

In the modern scientific and pedagogical literature there are different approaches to defining the concept of professional and pedagogical competence.

The professional competence of a teacher is understood as a set of professional and personal qualities necessary for successful pedagogical activity [18].

Adobovska M. V., Trygub V. I. in their work they note: «The professional competence of a geography teacher means his ability to solve various professional tasks, namely – methodological, subject, visual, diagnostic, etc.» [2, p. 99]

Teacher N. Goncharov considers professional competence as a complex integrated professional personal education, in which a person's internal resources, personal qualities and abilities are considered as a source and criteria for effective subject activity in the education system. It also includes the ability to solve professional problems and typical professional problems that arise in real situations of professional activity, using knowledge, professional and life experience, values and inclinations [4].

With the right opinion M.M. Lavruk has an opinion on the definition of «professional competence of a teacher»: by professional competence of a teacher he means his integral professional and personal characteristics, which includes theoretical and practical readiness to perform professional functions, as well as subjective personality traits that allow effective pedagogical activity [16]

Analysis of scientific and pedagogical literature [4, 8, 15, 18] shows that researchers consider professional and pedagogical competence as an integral professional and personal characteristics of the teacher, which includes theoretical and practical readiness to perform professional functions, as well as subjective personality traits that ensure the effectiveness of pedagogical activities. Professional and pedagogical competence is based on the erudition, authority of the teacher and allows you to productively solve educational tasks aimed at shaping the personality of another person. It includes a set of skills of the teacher as a subject of

pedagogical influence to structure scientific and practical knowledge in order to more effectively solve pedagogical problems.

One of the main conditions for the formation of professional and pedagogical competence of the future teacher of geography is industrial practice, which is the most important component of the pedagogical process in higher education as a holistic, open, self-organized. Pedagogical practice is a system-forming element of the basic training of future teachers of geography, which provides the transformation of theoretical knowledge into practice and implements the main professional function of the teacher – «essential ability to create another» [10].

Many scholars note the need and at the same time the complexity of training a new type of teacher in the current system of pedagogical education. It is possible to speak about professional competence only in the presence of the corresponding knowledge, abilities, skills, formation of the internal world of the person. The professional competence of a geography teacher means his ability to solve various professional tasks – methodological, visual, diagnostic, etc.

In the system of professional training of future teachers of geography an important role belongs to industrial practice, which is a necessary stage of preparing students for innovation. During the internship, students master practical pedagogical activities with elements of research activities. This gives the opportunity to master research methods, develop the ability to observe, generalize, draw conclusions, study a problem. In addition, research work provides assistance in writing coursework on the subject «Methods of teaching geography» and graduation theses on methods of teaching geography. In the course of work on a scientific problem the student uses various methods of pedagogical research: observation, conversation with students and teachers, questionnaires, testing, study of school documentation, experimental training, etc. Practice helps to really form in the conditions of natural pedagogical process methodical reflection when for the teacher means and methods of own pedagogical activity become a subject of his reflections. In the process of industrial practice, each student develops research abilities, abilities to non-standard interpretation of the educational process, artistic abilities, etc. [5]. This is helped by acquaintance with creatively working teachers and pedagogical collectives, the atmosphere of constant search. The student must be given the opportunity to show independence, initiative, even if the immediate effect is not the best. Pedagogical skills and pedagogical master classes add creative character to pedagogical practice.

The analysis of own activity helps the trainee to understand the difficulties which arise at it in work, and to find competent ways of their overcoming. The professional competence of a teacher-geographer is determined by the basis of scientific training and largely depends on the ability to adapt to changing living conditions in modern society. Effective pedagogical practice is a solid foundation for laying the basic pedagogical skills and abilities of future teachers. K.D. Ushinsky wrote that the method of teaching can be learned from a book or from the words of a teacher, but skills in the use of this method can only be acquired through long-term practice.

It is in practice that the student can understand whether he has chosen the right field of activity. It is not enough for a teacher today to be just an expert in his subject. The effectiveness of his work is determined by the teacher's personality, his worldview, culture.

The most important tasks of industrial practice should include the following: the acquisition of professional qualities of the future teacher; deepening and consolidation of knowledge obtained at the university in pedagogy, psychology, methodology, special disciplines and their application in practice to perform specific pedagogical tasks; psychological adaptation in the teaching staff; equipping students with the ability to observe and analyze educational activities conducted with students; accumulation of experience of independent work; mastering new methodological technologies; mastering the scientific organization of the work of a geography teacher; study, analysis and generalization of advanced pedagogical experience, as well as analysis and evaluation of the results of their pedagogical activities; development of pedagogical thinking, love for the future profession, improvement of the pedagogical abilities; concretization, improvement and development of the necessary professional qualities of a geography teacher. The implementation of tasks and programs of pedagogical practice depends on the clarity of its organization. The key to its success is full commitment, conscious creative and interested attitude of students to it, qualified management of practice.

When organizing an internship, it is necessary to ensure the personality-oriented, comprehensive and creative nature of the training of each student, who during the internship should not act only as an object of study and education. The system of relations should be in the nature of interaction and cooperation. Having considered the organization of internship in a secondary school, it is necessary to focus not only on the implementation of the internship program, but above all, to approach each student as a unique person, purposefully and consistently revealing professional aspects. Each student should have the opportunity to receive

daily advice, assistance and explanation of problems that have arisen in a given situation, both from the methodologist of practice and from the profile department of the faculty. The effectiveness and efficiency of industrial practice is determined by the level of interaction of the pedagogical educational institution with the school. The idea of humanizing the entire educational process is currently one of the most relevant. However, in mass practice the school remains authoritarian. Unfortunately, in modern conditions, the contingent of students at the correspondence department has changed. More than 40% of students are workers in various fields, ie students who do not work in the pedagogical system. And, as a consequence, there is one of the main problems in the organization, conduct and implementation of control during the period of production practice, which requires changes in the structure and content of practice.

Among the many issues related to the solution, the problem of independent practice stands out. This applies to the small number of students who work at the school or teachers of other specialties (primary school teachers, physical education, drawing, etc.), or geography teachers with up to 3 years of experience. For this group of students it is necessary to prepare educational and methodical kits, including recommendations for industrial practice, workbook, sample lesson plans, etc.

But the most difficult control over the internship among students who pass it independently (at the place of residence or place of work). Therefore, it is necessary to create a system of control over this process, the development of its parameters. What problems of the modern lesson should be paid attention to during the period of industrial practice? Now one of the current areas is the competence approach, a natural stage of development of the national school and pedagogy on the way to discovering their own inner meanings and goals, associated with the desire to break free from the administrative and state apparatus and gain reality through the emergence of independent economic structures. All over the world, it is economic structures that make the basic demands on what qualities, what abilities a person needs today and in the near future.

Competence approach is a multifaceted concept that includes geographical competence and environmental competence. At the present stage, much attention is paid to environmental education and upbringing. On the basis of two competency forms of work (social projects and social actions) in modern schools a new type of activity related to specific environmental problems has become widespread: organization and implementation of measures to clean natural recreation areas around the school (yards, squares, floodplains) etc.); research of the ecological

condition of the school district and preparation of publications for the local press on the most acute problems in this area [13, 14].

Competence approach in education M. V. Adobovska and V. I. Trygub is considered as a target orientation of the educational process on the formation of certain competencies. Mastering competence is gaining experience of productive activity. On the one hand – new opportunities, on the other – increasing labor intensity at first and the need to learn. Inertia, which teachers are often accused of, is in fact nothing more than a lack of motivation to overcome oneself in mastering innovative technologies. Competence approach – a natural stage of development of the domestic school, the identification of their own, internal goals and ideas [1, 2].

Competence is a certain readiness of a student to mobilize knowledge, skills and external resources for effective activities in a particular life situation. The student geographer must, above all, have such basic competencies as informational, communicative, cooperative and problem. They include key competencies, namely: self-education, research, methodological, organizational, prognostic and others [1].

The implementation of the competency approach during the period of pedagogical practice is one of such complex innovations as specialized training, networking, public education. This should involve all participants in the educational process: the dean's office, students and teachers, school administration, teachers, students, their parents. Therefore, the development of a model of integrated educational process based on the competence approach can be the foundation of many years of work of pedagogical teams of schools and universities.

According to scientists [6, 7, 9, 10], the formation of professional and pedagogical competence of future teachers is possible provided the development and functioning of the model of pedagogical practice as a holistic system that includes such components as theoretical and conceptual, organizational, structural and substantive, scientific research and reflexive evaluation.

The theoretical and conceptual component creates a solid basic foundation that ensures the organization of pedagogical practice and includes leading ideas, theoretical approaches that reflect the modern understanding of pedagogical practice in the system of pedagogical education in the Free Economic Zone. Such ideas include the idea of continuous integrated clinical practice in geography. The clinical approach as a pedagogical phenomenon involves the construction of the educational process, which will allow direct immersion of students in the professional and educational sphere. Future teachers will have the opportunity to solve

problems not only teaching and education, but also diagnostics, examination of psychological and pedagogical support of students, the development of new ways for teachers – «learning as participation» [10].

The normative component provides the organization of practice in accordance with the requirements and provisions of the state standard of higher education, regulations on the practice of students who master educational programs of higher education and developed on their basis work programs of industrial practice in geography [12].

The organizational component allows to determine the forms, methods and technologies of organization of practice, as well as resource centers (bases of practices) – secondary schools, lyceums, gymnasiums, colleges, etc. A prerequisite for the internship is the individual educational route of the student-intern, which includes the purpose and objectives, pedagogical support, pedagogical and methodological support, the expected educational results of the internship and reporting documentation. The rating system, as a modern technology for evaluating the results of practice, allows you to take into account all types of student activities at each stage of practice, as well as manage the learning process. The organization of independent work in industrial practice is provided by the use of distance learning and electronic information and educational environment MOODLE. Electronic educational and methodological complex of pedagogical practice, as well as webinars, videoconferences, online consultations act as a means of learning and as a management system for student learning [9].

The structural and substantive component of industrial practice determines the purpose and objectives of practice, the sequence of stages and their content. The formation of professional competencies of future geography teachers directly depends on the possibility of consolidating and deepening theoretical knowledge in solving specific professional problems in the process of industrial practice [17]. To this end, in the system of organization of practice in geography there are such blocks as organizational-motivational, psychological-pedagogical, procedural, research and reflective-evaluation. One of the important criteria for the selection of these blocks was the professional competencies of the future teacher of geography, which, in turn, identified the types of student activities in practice that are subject to rating.

The research component of pedagogical practice provides the development of skills and abilities of pedagogical research, innovative thinking of the teacher-researcher. Students get the opportunity to conduct a pedagogical experiment in line with their course project, thesis [5].

The final reflective and evaluative component of the practice is aimed at developing the skills of self-control and self-assessment based on the proposed criteria.

Sources

1. Адобовська М. В., Тригуб В. І. Роль педагогічної практики у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя географії. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія Педагогічні науки. 2019. № 2. Sources С. 57-61.
2. Адобовська М. В., Тригуб В. І. Педагогічна практика як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя географії. Проблеми і перспективи розвитку природничих наук у контексті модернізації середньої та вищої школи: зб. матеріалів Всеукр. наук.-метод. Інтернет-конф. (Одеса ,10-11 жовт. 2019 р.). Одеса : Одеський нац. ун-т, 2019. – С. 99-102.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
4. Гончарова Н. Формування професійної компетентності вчителів географії та економіки в контексті впровадження STEM-освіти. Концептуальні засади компетентнісного навчання географії та економіки: збірник матеріалів круглого столу «Історія – діалог – траєкторія розвитку», присвяченого 85 річчю відділу навчання географії та економіки Інституту педагогіки НАПН України (08 жовтня 2019 р., м. Київ). Київ: Педагогічна думка, 2019. – С. 43-45.
5. Долгих А. В., Дащенко Л. М., Непша О. В. Науково-дослідницька діяльність студентів-географів під час педагогічної практики. Економіко-географічна освіта і національна самосвідомість: актуальні проблеми їх формування: збірник статей VII всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених (18 квітня 2013 р.). Донецьк: ДІСО, 2013. – С. 25-27.
6. Донченко Л. М., Іванова В. М., Непша О. В., Сапун Т. О. Роль і місце виробничої практики в професійному становленні майбутніх учителів географії. Інноваційна педагогіка. 2019. Вип. 11. – С. 126-130.
7. Донченко Л. М., Непша О. В., Зав'ялова Т. В., Іванова В. М. Особливості формування професійно важливих компетентцій майбутніх учителів географії в процесі практичної підготовки. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. 2020. Вип. 2 (69). – С. 112-117.
8. Іванова В. М. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх учителів географії під час проходження виробничої практики. Освітній портал «Всеосвіта» [Електронний ресурс]. – Режи доступу: <https://vseosvita.ua/library/pedagogicni-umovi-formuvannya-profesijnoi-kompetentnosti-majbutnih-uciteliv-geografii-pid-cas-prohodzennja-virobnicnoi-praktiki-482734.html>
9. Іванова В. М., Непша О. В., Кілімова О. А., Ярошенко Я. С. Роль виробничої практики у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів географії. Актуальные научные исследования в современном мире. Переяслав, 2021. Вып. 5 (73). Т. 7. – С. 80-84.
10. Кара С. І. Структура процесу формування професійної компетентності в майбутніх учителів. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія / за ред. проф. С. С. Єрмакова. Харків: ХДАДМ, 2007. № 10. – С. 56-62.
11. Ковальчук В. А. Соціально-педагогічні задачі: сутність, типологія, технологія розв'язання: монографія. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. – 152 с.
12. Непша О. В., Гришко С. В., Блищик М. В., Передерій Д. М. Формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя географії в процесі виробничої практики. Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал. Переяслав, 2020. Вип. 11(67). Ч. 8. – С. 134-139.
13. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. Рідна школа. 2003. № 5. – С 65-69.
14. Тімець О. В. Фахова педагогічна практика студентів-географів (компетентнісний підхід): програма і методичні рекомендації: навчальний посібник. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2010. – 60 с.
15. Тімець О. В. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя географії у процесі професійної підготовки: монографія. Умань: Видавець «Сочінський», 2010. – 339 с.
16. Педагогічна та асистентська практика студентів-географів: навч.-метод. посібник / укладач: М. М. Лаврук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 126 с.
17. Прохорова Л. А., Непша О. В., Зав'ялова Т. В. Розвиток професійних умінь майбутніх учителів географії в процесі проходження виробничої (педагогічної) практики. Інноваційна педагогіка. 2019. Вип. 9. Т. 2. – С. 113-117.
18. Проценко А. А. Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі педагогічної практики: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Кропивницький, 2018. – 20 с.